

konfirmert og neste år rammet ulykken oss. Far og bror ble borte på sjøen en høstdag. For meg ble det å søke hyre. Min fart med seilskip ser slik ut:

Briggen "Leetok":

Korshavn - Algoa Bay (S.Afrika) - Barbados - Charleston - Falmouth - Malmø - Fredrikstad - Korshavn

Bark "Aliza Lines":

Farsund - Leanelly - Sewanna (?) - Rio Plata - Barbados - Cuba - Fleetwood - Cardiff - Santos.

Bark "Maritzburg":

Santos - Rio Janeiro - Macau - Pernagua - Bounes Aires - Montevideo - Rio Grande.

Skonnertskip "Lemvig", dansk:

Rio Grande - Bounes Aires - Falmouth - Cowes - Antwerpen.

Bark "Camilla":

Arendal - Østersjøen - Lissabon - St.Yves - Aalborg - Arendal.

Om livet ombord på seilskip har jeg ikke noe særlig å melde. Men i farten kan jeg nevne stormen i Algoa Bay da tre fartøyer drev dauder (?) og ble vrak. I Santos var det uhyggelig med de mange sjøfolk som ble offer for epidemien - den gule feber.

Her har nok onkel Olaus vært svært beskjeden når han "ikke har særlig å melde". Nedenfor er en liten historie gjengitt:

"På Santos havn lå i 1891/92 opankret et stort antall seilskip, sågodt som alle norske og med kullast i Kjølen. Den gule feber raste som verst, og de mange "flagg på halv stang" under gaffelen talte sitt tydelige språk. Santos by var nesten folketom etter evakueringen til byen i høyden, Sao Paulo. Ingen lastmottaker var å finne. Lukene forseglet. Varme dager.

Tre måneder var gått siden vi med bark Aliza Lines var kommet til dette pestbefengte sted og vennet os til de jevnlige doser kinin. Ennå var ingen av oss blitt angrepet men vi følte oss ingenlunde trygge. Så hendte det at vi fikk spøkeri ombord. Det begynte med noen svake rystelser i fartøyet, og dette gjentok seg med få dagers mellomrom og da sterkere hver gang. En natt våknet vi alle mann av en kraftig rystelse, og det hørtes etterpå som om et uhyre tungt dyr vandret henover dekket. Det ble ikke talt noe større om dette, men det var en som ytret at det måtte være et varsel.

Det var et varsel, for to dager senere spratt storlukens enkelte deler høyt til værs og røyk og damp stod ut gjennom den åpne luken. Fyr i lasten! Skipet ble tauet inn på grunt vann og boret i senk. Senere ble det lenset og solgt som leker. Slik ble den stolte Aberdenclippers skjebne. Imidlertid var vi fire mann mønstret av, reist til Rio Janeiro og forhyrt med bark "Maritzburg". Den gjenværende del av besetningen ble alle angrepet av feber. De døde alle på en nær."

Han har gjort noen notater om skole og konfirmasjon omkring 1880:

"Jeg lærte meg tidlig å lese. Læreboken var "Lodsbog af 1864". Så fant jeg i sjøbua en kassert katekisme, og av den lærte jeg "utenat" det meste før jeg kom på skole. Men den "femte part" manglet og det ble litt plunder med å lære den parten senere. Seks og et halvt år gammel ble det skolegang. Sytti dager i året. Læreren Johan Larsen var østlending og ny på stedet. Han var svært nærsynt, men brukte ikke briller. Jeg minnes han med takknemlighet. Jeg likte skolen, men var ikke særlig flittig untagen i regning".

Vi ser ovenfor at han faktisk lærte seg å lese før han begynte på skolen, med såvidt enkle og "voksne" bøker. Om standarden på skolen skriver han videre:

"Skolene i Lyngdal distrikt var etter tidens forhold meget godt utstyrt med materiell, takket være den myndige og for skolen interesserte prost Lasson. Han fyllte "skolekassen" med de nyeste lesebøker og veggkarter. Endog den danske lesebok var å finne. Jeg husker ennå fortellingen "Den krøllede Fritz". Som de fleste prester i den tiden var Lasson "nidkjær" og streng i kravene til konfirmanten. En eller to måtte som regel vente til neste år. De var ikke modne. Rikard fra Revøy var en av dem. "Nei, sa Rikard, det har jeg ikke tid til for jeg har fått hyre med Kragerøbarken "Phønix" til våren." Lasson ble her angrepet på sitt ømmeste punkt. Rikard ble konfirmert, og Lasson opprettet et legat for utstyr til ungdom som skulle tilsjøs".

Denne beskrivelsen av skolen i Lyngdal kommune (Austad ble ikke egen kommune før i 1909) var jo tillitsvekkende, og konfirmasjonen foregikk vel som vi ofte har fått beskrevet i andre kilder. Historien om Rikard og Lasson var interessant, og illustrerte de unge gutters start på yrkeskarrieren.

Hvilket lesestoff Olaus hadde tilgang til får vi se, og bemerk hans syn på hva barn og ungdom vil lese. Med tanke på tilbudet i dag via barnebøker, tegneserier, TV og video vil jeg gjette på at Olaus ikke ville vært fornøyd med utviklingen.

"Det var ikke så mange bøker som ønskelig jeg fikk anledning til å lese. På sett og vis fikk jeg tak i indianerfortellinger og sjøromaner. Læreren og Jakob Haalvig skaffet meg en del, de viktigste var Robinson Crusoe, Teisen (?), Hedevald(?) og andre av historisk innhold. Dessuten en del av den tids tidsskrifter som Folkevennen. Constantinus Floods bøker om kapringer på Lista var kjærkomne. O. Rømers astronomi strevet jeg med. Noe ble dog hengende ved. I den tiden var ungdommen forskånet for det som nå kalles barnelitteratur, som for det meste handler om barns stolte bedrifter. Barn vil helst lese om de voksnes ferd, deres kamp mot naturen på land og hav, mot indianere, sjørøvere og slavehandlere."

Olaus var en allsidig mann. Han hadde særlig gode kunnskaper om seilskip og bygde flere modeller. En av de fineste er "Marianne" som nå er på Farsund Museum. Han laget også "Nordstjernen" som henger i Korshavn kapell. Olaus var glad i mennesker og natur. Han har skrevet ned en rekke dikt som enten er utgitt i aviser eller overlevert nære familiemedlemmer.